

Osmanlı Devleti'nin adeta kalbi olan Bursa ilinin, 14. Yüzyıl ekonomisinde can damarlarından biri haline gelen İpek Tüccarlığının katkısı, sadece ekonomi alanında sınırlı kalmamış; günümüze kadar gelen, UNESCO tarafından "Kültürel Miras Listesi" ne alınan birçok han ve kervansaray bırakmıştır. Bu kervansaraylar, o dönem tüccarlarının konaklaması amacıyla planlanmış; ortasında geniş bir avlu, avlu içerisinde mescidi ve üst

katlarında odalar bulunan şekilde inşa edilmiştir. Günümüzde tarihi miras özelliğinden dolayı özellikle turistlerin gözde ve uğrak yerlerinden biridir. Her din, dil ve ırktan insanın geldiği, adeta kültürel şölen yerine dönüşen bu Hanlar Bölgesi'ne sadece turistler ziyaret amacıyla değil aynı zamanda yerli halkın da gün içerisinde sık sık ziyaret ettiği, yüzyıllık anıt Çınar ağaçlarının altında çay- kahve içebildiği, üst katında ipek eşarp ve daha birçok ipek hediyelik eşyaların satıldığı dükkanlar bulunmaktadır.

Tarih ve kültürümüze önem veren bir ekip olarak "Hanlar Bölgesi Çarşıbaşı Kentsel Tasarım Projesi" yarışması için amacımız, tarihe ve doğaya sahip çıkarak, kimliği kaybolmamış, düzenli ve daha mutlu yaşanabilir mekanlar oluşturmak. Önemli kültürel miras değerlerimizden biri olan Bursa Osmangazi'deki Hanlar Bölgesi'ne, "Kent" ve "Peyzaj" merceklelerini bir arada tutarak incelediğimizde içinde bulunduğumuz 21. Yüzyıl'da değişen mimari doku, çarpık yerleşim düzeni, planlama eksikliği ve tahrip olmuş yeşil canlı doku ile fazlaca bütünselliğin ve orijinalliğin bozulduğu görülmektedir.

Hazırlamış olduğumuz projemiz ile, odak noktası haline gelmiş; Osmanlı İmparatorluğu zamanında da adeta bir simge haline gelen Çınar ağaçları spesifik olarak belirlenmiş ve çevre düzeni bu çerçevede yapılmıştır. Böylelikle bizlerle beraber yaşayan bir tarihin, hep var olduğunu hatırlatmaktadır. Bitkisel peyzaj incelendiğinde, artan betonlaşma ve doğal malzemelerden uzaklaşma ile yaşadığımız fazla ısınma ve yeşil alan eksikliği, alanın klimatolojik ve jeomorfolojik özelliklerini olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda doğru bitki tercihi yapmak son derece önem arz etmektedir. Makro ve mikro iklim tipine en uygun olan bitki türlerini tercih etmek daha sürdürülebilir ve kalıcı bir peyzaj sağlayacaktır. Bursa, Akdeniz ve Karadeniz bitki örtülerini içeren bir geçiş kuşağı niteliğine sahiptir. Bu geçiş kuşağında meyve ağacı ve çalı türleri büyük bir paya sahiptir.

En yaygın olarak Kestane (*Castanea sativa*), Çitlenbik (*Celtis australis*), Ahlat ağacı (*Prunus elaeagnifolia*), Doğal erik (*Prunus domestica*), Kuş kirazı (*Prunus avium*), Elma ağacı (*Malus sylvestris*), Muşmula (*Mespilus germanica*),

Erguvan (*Cersis siliquastrum*) gibi ağaç ve Kuşburnu (*Rosa canina*), Böğürtlen (*Rubus fruticosus*), Alıç (*Crataegus monogya*), Dağ çileği (*Arbutus Unedo*), Yaban mersini (*Vaccinum myrtillus*), Geyik elması (*Malus trilobata*) gibi çalı türleri tercih edilmiştir. Bu meyve ağaç ve çalıları han çevrelerinde yeşil bitki parterleri oluşturarak tarihteki eski yeşil dokunun geri kazandırılması hem de bu ağaçlara ek olarak Salkım söğüt (*Salix babylonica*), Ihlamur ağacı (*Tilia spp.*), Çınar ağacı (*Platanus spp.*), Kalem servi (*Cupressus sempervirens*), Manolya (*Magnolia grandiflora*), ve At kestanesi (*Aesculus hippocastanum*), sık kullanılarak sokaklarda hem gölge alanlar yaratmak hem de farklı formları ile vurgulanmak istenen

noktalara (Han avlusu, han girişleri gibi) dikkat çekilmiştir. Ihlamurun hoş kokusu ve nostaljik havası, Çınar ağaçlarının dolgun ve görkemli yapısı ile göze hitap eden bir görsel bir ahenk yakalanmıştır.

Osmanlı döneminde bilindiği üzere, şifacılık çok büyük önem arz etmiştir ve Bursa'nın doğal ikliminin de çeşitli şifalı bitkilere elverişli olması çok sayıda şifalı bitkilerin yetiştirilmesine olanak sağlamıştır.

Kışniş (*Coriandrum satium*), Sumak (*Rhus thyphina*), Kekik (*Thymus spp.*), Adaçayı (*Salvia spp.*), Altınotu (*Helichysum areaharum*), Rezene (*Foeniculum vulgare*) gibi şifalı bitkiler han ve kervansaray bahçelerinde bitki parterleri oluşturulmuş, tarihteki önemli kullanımı hatırlamıştır. Defne (*Laurus nobilis*), Lavanta (*Lavandula pedunculata*), Hatmi çiçeği (*Althaea officinalis*), Şerbetçiotu (*Humus lupulus*), Karanfil (*Syzygium aromaticum*) gibi bitkiler han, konut ve dükkân çevrelerinde kullanılarak çeşitli renkli ve formlarda bitki parterleri oluşturulmuştur. Bu parterlerde aynı zamanda, adeta hanların peyzajında kullanımda imza haline gelen Osmanlı şimşiri (*Buxus microphylla*), Osmanlı çimi (*Ophiopogon japonicus*), Lale (*Tulipa sp.*), Gül (*Rosa*), Sümbül (*Hyacinthus*), ve Nergis (*Narcissus*) çok sık kullanılmıştır.

Türk halkı, çok eski yıllardan beri bahçe kavramına çok önem vermiş ve görselliğin yanında işlevselliğe de çok önem vermiştir. Bu sebeptendir ki meyve ağaçları ve şifalı bitkilerine ek olarak; "Gelincik, Mantar, Hardal otu, Kuzu kulağı, Deniz Börülcesi, Ebegümece, Kuşkonmaz gibi sebzeler de yetiştirmiştir. Mutfaklarında kullanmışlardır. Proje tasarımıımızda özellikle hanlarda hem tarihsel geleneğe uygunluk hem de iklime uygunluğundan bu bitkilerin kullanımına özen gösterilmiştir.

"Hanlar Bölgesi Çarşıbaşı Kentsel Tasarım Projesi" ile amacımız, gelişen teknoloji, değişen gelenekler ve artan nüfus ile unutulmaya yüz tutmuş, çarpık yerleşimin artmış olduğu bu önemli miras bölgesinin, yaptığımız peyzaj dokunuşları ile orijinalinin en yakın haline getirmek, nostaljik havasını korumak, doğru bitki tercihi ve yer kullanımı ile kalıcı ve daha düzenli bir hayatın yaşandığı bir peyzaj yaratmaktır.